

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre 16 kor.
 Negyedévre 4 «
 Helyben bázhoz hozva:
 Egész évre 20 kor.
 Negyedévre 5 «
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre 24 kor.
 Negyedévre 6 «

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaadását
 vagy megőrzését nem vállalja.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

A külügyminiszter lapja Lukács ellen. A politikai körökben nagy feltűnést keltett ma a külügyminisztérium hivatalos lapjának a *Fremdenblatt*nak (melyet a király is naponként olvas) mai cikke, mely a koalíciós kormány által 1907-ben a kiegyezéssel kapcsolatban kötött s most nyilvánosságra került titkos szerződéssel és a Lukács-Désy ügyben a zsüri ítéletével foglalkozik. A nagy szenzációt keltő cikk konstatálja, hogy a döntés és az egész ügy kedvezőtlen Lukács miniszterre.

Ez világosabban kifejezve annyit jelent, hogy Lukácsot elejtették, mint pénzügyminiszter megbukottnak tekinthető. Ha a lemondása nem is fog nyomon következni, de sokáig nem tarthatja magát — az általa felrobbantott bombának — mint előrelátható volt — ő lett az áldozata.

Virágzó bankok, — pusztuló ország.

Azt a tengernyi panaszt, amely az elmúlt esztendőben szegény magyar hazánk pusztulásáról elhangzott, az összes hazai szubvencionált és nem szubvencionált mérleggyárak 10 esztendő alatt készült mérlegein sem lehetne megmászni. Azokat a dicshimnuszokat, amelyek közgazdasági vállalatunk, de különösen pénzügyintézeteink múlt évi kedvező mérlegéről

mostanában zengenek, sem Ady Endre, sem Hazaffy Veray János, sem egyéb más gyorsköltő még husz esztendő leforgása alatt sem tudná produkálni. Ez a nemzet pusztul, ez a nemzet veszendőbe megy, de a bankjai virágzanak, ha kell kétszer is, mint az akácfa, de egyszer bizonyosan minden esztendőben, január és februárius hónapokban.

Virágzó bankok és pusztuló ország, — hogy fér ez a két fogalom egy kalap alá? Erre igazán mi is kíváncsiak vagyunk.

A kérdésre: Tatár Péter Mátyás, a Közbiztosítási és Áruforgalmi Szemle kitűnő szerkesztője adja meg b. lapjának legutóbbi vezércikkében a választ, irván a következőket:

— Nincs ország, amelyben a pénzügyintézetek olyannyira részt vennének a nemzeti élet minden legapróbb megnyilvánulásában, mint hazánk. Nincs ország, ahol a pénzügyintézetek közgazdasági és társadalmi feladataiknak olyan magaslatán állnának, mint Magyarországon. Nem beszélünk itt a nagy pénzügyintézetekről, a melyekről rég tudjuk, hogy a hazai ipar és a magyar mezőgazdaságnak milyen fejlesztői voltak megalakulásuk első pillanatától kezdve. Nem beszélünk azokról a pénzügyintézetekről sem, amelyek leghivatottabb apostolai a demokratizmusnak, mert hiszen a parcellázás nemzetetősítő mi-

voltát ők fedezték fel legelőbb. A célunk egyedül az, hogy a középfajta és kis pénzügyintézetekre hívjuk fel a közfigyelmet, amelyek valósággal az ütőerén tartják nemzeti és közgazdasági életünknek a kezüket.

No de hagyjuk a gunyolódást.

Az a kép, ami elénk tárul nagyon is szomorú. Hasonlít a pipacsokkal, buza- virágokkal teli szántóföldhöz. Egyik virágnak sem örül a gazda. A szemnek nagyon kellemes a pipacs is, buza- virág is, de a kettő közül egyik sem ontja az éltet adó magvat. Sajnos ami bankjaink nyomán sem fakad az élet.

Van egy ország, ahol minden közgazdasági tényező tehát a kereskedelem, ipar és a mezőgazdaság, de különösen a mezőgazdaság úgy sóvárog a pénz után, mint a termőföld a májusi eső után. És ebben az országban sajnos mindenre van pénz, de arra, ami közgazdasági életünket álmoságából kimozdítaná, már évek óta nincsen. A közkeletű jelszó ez: Teremtsünk magyar ipart, fejlesszük a mezőgazdaságot! A hívószózatot megérti mindenki, de mikor arra kerül a sor, hogy a földhöz ragadt szegény iparos tíz pár bakancs készítésére elegendő bőr bevásárlására keres pénzt a mi tisztelt bankjaink nagyon szívesen adnak törvényes 8 percentre (a törvényes iratdíj

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Egy botrány.

A mikor Jamin befogadta csendes hajlékába a komédiás leányát, sejtelve sem volt arról, hogy e kegyeletes tette minő port ver fel majd abban a békés faluban, hol immár negyven éve lakott.

Pár nappal újév után ott maradt éppen a lakásával szemben azon mozgó, sáros sátrak egyike, amelyeket a vidéki emberek oly jól ismernek.

Két héttel azelőtt egy nyomorult, beesett vállu ember vont a ide, egy lomposzörű kutya segítségével, amely lógó nyelvvel vont a maga után az ütött-kopott járművet, hátulról pedig egy fiatal lány tolta azt kinyújtott karokkal, minden erejét megfeszítve.

A hogy megérkezett, a férfi tökéletesen oda volt a fáradtságtól. Az ünnepek alatt senki sem látta és mire a mindennapi élet a rendes kerékvágásba jutott, csak a halálhírét tudták

meg: elpusztult szegény, nagy nyomorúságban, nélkülözések közepette.

Jamint mindenki önző embernek tartotta, pedig valójában félnék ember volt, a jósnak, gyengédségnek csodás keveréke. Negyven éves aglegény létere már megszokta a kényelmes egyedüllétet. Igen fiatal volt, amikor örökség révén nagy vagyonnak lett ura. A felelősségtől való félelme miatt nem nősült meg.

A hogy a komédiást kivitték a temetőbe és ő meglátta a kis árva könnyes, kétségbeesett arcát, amint ott zokogott összekuporodva a sir mellett, a lompos kutyának nyakát görcsösen átölelve, a szíve megtelt sajnálattal és attól a naptól fogva Zeima, a komédiás leánya és Gorko, a fekete kutya, házának lakói lettek.

Nagy botrány lett a dologból. Jamin annyira el volt foglalva pártfogoltjával, hogy észre sem vette, minő forrongást idézett elő tette.

Az öreg cseléd volt az első, aki bejelentette a háborút. Megmondta, hogy válasszon: vagy ő, vagy az idegen.

Jamin egyszerűen hátat fordított neki. Nagy port vert fel az öreg cseléd távo-

zása, de mindenki igazat adott neki. Maga Jamin alig hogy észrevette, mert Heléne boldog volt, hogy jötevényének szolgálatára lehet. Megtartotta ígéretét, amelyet befogadása napján a keleties dagállal, de szívének, lelkének, teljes őszinteségével tett: »A te hazád lesz az én hazám, a te lakásod az én lakásom, örökké rabszolgád maradok, mert jó voltál hozzám.«

Azontul, ha Jamin neveltányával vasárnaponként az utcára merészkedett, messziről elkerülték az emberek, barátainak háza pedig lakatlanok lettek számára.

Egy este Heléne pártfogója elsőnek érkezett a kávéházba, várva a barátait a rendes kis asztaluknál. Nem türelmetlenkedett túlságosan s miután az ujságot kiolvasta, kényelmesen hátradőlt a pamlagon. Egy cigánytólának a refrénje zümmögött egyre a fülében és behunyta a szemét, hogy hozzávarácsolja Heléne bájos mozdulatait, nyitott száját, villogó fehér fogait...

De nem volt ideje, hogy e látományba mélyedjen, a kávéház ajtaja kinyitott és Clément Tourde jött a kis asztalhoz.

Estélyi- utcai és vadászcipő-különlegességek

egyedül

„KOBRAK“-nál

Helybeli és vidéki telefon: 847.

Rákóczi-ut 3.

hozzászámításával) feltéve, hogy az illető iparos a benyújtott váltót Rotschilddal és herceg Eszterházy Miklóssal is előzetesen aláírta. Szórol-szóra ugyan ez a helyzete a gazdának is. Száz és száz torok kiáltja feléje: Fejleszd a gazdaságot! Termelj többet és jobbat, mint eddig! Amikor azonban arról van szó, hogy abba a prima, szurokfeke, kincsettermő földbe holdanként legalább száz koronát kellene befektetni, zálogba kell tenni a szegény gazdának a dédapától örökölt mentegombokat is, végig kell kilincselnie 12 vármegyét, végig valamennyi atyafiát, jóbarátját, ismerősét, míg aztán nagy nehezen szerez valahol két váltózsiránst, mikor azután a váltó és egyéb tartozékai bejárták a telekkönyvi hatóságot is és a felveendő kölcsön 8 percentes kamataival és egyéb tartozékaival már rá van táblázva a birtokára, akkor aztán van pénz a gazdálkodás fejlesztéséhez.

Valljuk be azonban őszintén, hogy végeredményben az iparosnak és a gazdának is kikerül valahonnan a szükséges két kezes. Talán még jó is, hogy olyan nehéz azt megszerezni. A magyar gazda és a magyar iparos köztudomás szerint amugy is lusta a végtelenségig. Erőltesse meg magát legalább a pénzkeresésben. Ezt az erőlködést nevezi a fent említett kitűnő ujság virágzó közgazdasági életnek. Ez az erőlködés mutatja azt, mennyire feladatuk magaslátán állnak pénzintézeink.

A bankok virágzanak, — az ország pedig pusztul.

— Hé, Clément! Elkéstél, barátom? Hol van Maintrignat? Nos és Bouveret?

A jövevény, anélkül, hogy válaszolt volna, helyet foglalt és megszorította barátjának a kezét.

— Komolyan szeretnék beszélni veled. Maintrignat és Bouveret nem fognak idejönni többé. Egy másik kávéházba járnak. Nem akarnak rólad hallani. Két hónap óta hareban állnak a feleségeikkel, mert veled érintkeznek és kimerülten ma végre beadták a derekukat.

— De mit vétettem? — kérdezte a szegény jó fiu együgyűen.

— Ugyan Jamin, ne add az ártatlant. Az a fiatal leány, aki nálad van...

Es barátjához közelebb huzódva, halk hangon pár szót sugott a fülébe, mintha félne, hogy meghallják az utcán az arra menők.

— A nyomorultak! — kiáltotta Jamin felgorva és öklével ráütött a márványsztalra.

— Es tudod, Jamin, — folytatta Clément — én vagyok az egyetlen, aki nem hiszek mindebben, aki aljas rágalomnak, irigységnek minősítettem az egészet...

Clément puhatólózni akart és csak habozva beszélt. Jamin hallgatása, merev tekintete felbátorították. Es zavartan bár, de folytatta mondókáját:

— Hallgass rám, öreg Jamin, egy jó taná-

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, február 16.

Návay Lajos alelnök negyed 11 óra után az ülést megnyitja. A mult ülés jegyzőkönyvét észrevétel nélkül hitelesítik.

Elnök: Bemutatja a szilágysomlyói kerületben megválasztott Barabás Béla képviselő megbízó levelét.

Következett a

bankjavaslat

folytatólagos tárgyalása.

Ábrahám Dezső: Beszéde elején foglalkozik a koalíciós kormánnyal és kijelenti, hogy a függetlenségi párt azon frakciója, melyhez tartozik, nem szavazta volna meg a Wekerle-féle osztrák koalíciós kiegyezést, ha tudomásuk lett volna a titkos egyezményről. Rátér azután a pénzügyminiszter által benyújtott javaslatra és kimutatja, hogy az önálló jegybank megvalósítása esetén az ország gazdasági megerősödése rohamosan fokozódna. A készletek felvétele új hitelforrást eredményez és ezért nem azonosítja magát Tisza István kijelentéseivel. Határozati javaslatának megokolása után utasítani kéri a kormányt, hogy a forgalomban levő ezüst egyforintos bevonásáról törvényjavaslatot terjesszen be és így a bevont értékből 5 és 1 koronás érmezet veressen.

Sümei Vilmos: A parlamentárizmus szempontjából szükségesnek tartja, hogy egy ilyen fontos javaslat tárgyalásánál a miniszterek az ülésen megjelenjenek, a mit a jelen esetben — sajnos — nem lát. Szól ezután a javaslatról és adatokkal bizonyítja a közös jegybank káros voltát az országra nézve. A bécsi keresztény szociálisták vétója állja útját a király programjának, hogy az valamikor meg is valósuljon.

Tallán Vilmos: A királynak nem lehet programja.

Sümei Vilmos: Benn volt a trónbeszédben ezt pedig nem lehet meghamisítani. Hoz-

csot adok neked, mely szerint rendezhetnéd az ügyeket. Negyvenöt éves vagyok, némi vagyon felett is rendelkezem, becsületes ember vagyok kérdezd meg, nem-e lenne a feleségem és esküszöm neked, gondoskodni fogok arról, hogy érdeme szerint megbecsüljék.

Jamin most barátjára tekintett, látta a kiérdemesült katonai kopasz fejét, szürke bajuszát, a számtalan ráncot, amelyek arcát keresztül-kasul szeltek és a hogy fejét felemelte, a szemközti tükörben meglátta saját képét is, magas, sima homlokát, haját, melybe még egy ősz szál sem vegyült, élénk, ragyogó tekintetét, szép metszésű, telt száját...

Egy hirtelen támadt gondolat lázba hozta egész valóját...

A nélkül, hogy Clément Tourdeot válaszra is méltatta volna, felvette kalapját, botját a pamlagról és elietett.

Egy órával később a háza kertjében, a Gorko kutya előtt, ki komoly ábrázattal sőpörte farkával a homokot, mondta el vallomását Jamin. Es Heléne szép szemeiben hálás gyengédség ragyogott, amikor tiszta érees hangján, diadalkürthöz hasonlóan jelentette ki:

— Es ugy akarom, édes Helénem, hogy az egész város jelen legyen az esküvőnkön...

Pierre Vernon.

szasan foglalkozik ezután a készfizetések felvételével, majd rátér Schuller Rezső esküjére, melyet megtagadott az ügyvédi vizsga letételénél, mert nem akart örök hűséget fogadni ennek az országnak. Követeli az önálló jegybankot és a határozati javaslatot elfogadásra ajánlja.

Schuller Rezső: Személyes kérdésben szól. Sümei Vilmos, azt mondta, hogy mivel szásznemzetiségi volt fiatal korában, megtagadta az esküt, melyet, mint magyar parlament és a munka párt tagja, kötelessége lett volna letenni. Igaz, hogy ő akkor megtagadta az esküt, de azóta hazafias érzelmű lett, a mit számtalanszor be is bizonyított.

Sümei Vilmos: Tudomásul veszi Schuller kijelentését és örülne, ha az erdélyi szászok Schullert hazafias érzelmeiben követnék.

Elnök 10 percre felfüggeszti az ülést.

Szünet után

Berzeviczy Albert elnökölt.

Egri Béla a közös bankról beszél s kijelenti, hogy az nem teljesíti kötelességét.

Holló Lajos a házszabályok alapján szólal fel. A szabályok szerint a részletes tárgyalás során nem csak a módosításra szoruló 8 szakaszt kellene tárgyalni hanem az egész javaslatot.

Berzeviczy Albert kijelenti, hogy részletes tárgyalásról előre nem nyilatkozik.

Az ülés 3 órakor véget ért.

A számvevőszék új elnökének eskütétele. **Thuróczy** Vilmos titkos tanácsos, a számvevőszék újonnan kinevezett elnöke ma délelőtt fél tizkor tette le hivatali esküjét. Az ünnepi aktusnál, amely a kihallgatási teremben folyt le, Khuen miniszterelnök és gróf Apponyi Sándor főkamárászmester működtek közre; az eskümentát Skerlecz miniszteri tanácsos olvasta. Thuróczy Vilmos még ma délelőtt elfoglalta hivatalát a számvevőszék elnöki szalonjában az egész tisztikar ünnepélyes tisztelgése mellett.

A nagydisznódi képviselőválasztás. Nagyszebenből táviratozzák: A nagydisznódi választó kerületben ma reggel egyhangulag képviselővé választották **Reissenberger** Gusztáv munkapárti jelöltet. Reissenberger egész a mult évig Szebenmegye alispánja volt.

Hölgyeim!

Kelim, gobelin és Smyerna ujdonságaimra felhívom figyelmüket. Okvetlen nézzék meg. ::

TÁTRAY GUSZTÁV

Rákóczi-ut 4. sz. — Telefon 783.

Elek József és azt a helyiségek sürgős kiürítése miatt **olcsón elárusítom.**
üzletének egész árukészletét megvettem **Czillér Imre.**

Mibe kerül a kétéves szolgálat?

A *Zeit* ma reggeli száma egy magasrangú katonatiszt tollából érdekes cikket közöl a kétéves katonai szolgálatról.

A közös hadügyminiszter és báró Khuen-Héderváry Károly miniszterelnök nyilatkozata után — úgymond a cikk — befejezett ténynek tekinthetjük a kétéves katonai szolgálat behozatalát. 1912. októberében elkerkezik a reform praktikus keresztülvitelének ideje. Schönnaich közös hadügyminiszter precíz megjelölte azt a költségöbletet, amivel ez a reform jár. Szerinte a reform 749 millió egyszeri és 648 millió állandó költségöbletet igényel. Félni lehet azonban, hogy ezek a számok még emelkedni fognak, amikor a praktikus keresztülvitelre kerül a sor.

Ha a második évfolyam legénysége elhagyja a hadsereget, akkor 170 ezer ember lép ki onnan. Honnan szerez a hadügyminiszter ennek megfelelő ujoncot? Hogyan akarja október elsejétől az ujonckiképzés befejezéséig fentartani a hadsereg harcképességét? Továbbá szem előtt kell tartani, hogy a megfelelő ujonckiképzés a tiszti és altiszti kar legnagyobb részét hónapokon keresztül igénybe veszi. Ezért tehát növelni kellene a tiszti és altiszti kar létszámát, a mi viszont nagy költségbe kerül.

Két kivezető út van; vagy a szabadságot évfolyamot kell bevinni az ujonckiképzés idejére hadgyakorlatra, vagy pedig meg kell hosszabbítani a szolgálati időt december másodikáig. Ebben az esetben a kétéves szolgálatból két és egynegyed év lenne. Tehát mégis csak a tiszti és altiszti kar számának szaporítása marad hátra és ezzel az előirányzott összeg bizony nagy summával fog emelkedni.

A cikk azzal végződik, hogy mielőtt a kétéves szolgálat életbe lépne, a hadvezetőségnek még egyszer precíz számításokat kell végezni.

A Rédei-kerti Sport-tér és a Bunyitay-ligeti sporttelep kérdése.

Két nagyfontosságú kérvény fekszik a város mérnöki hivatalánál véleményadás végett. Az egyik a N. S. E. kérvénye a Bunyitay ligeten egy megfelelő athlétikai pálya kijelölése, valamint a ligethez tartozó Döry-szigetnek tenispályák létesítésére s a sziget körül futó csatornának csolnak és korcsolyázás céljára való átengedése iránt. A másik kérvényt pedig a Nagyvárad Athlétikai Club adta be, kérvén abban football és athlétikai pálya részére a Rhédey-kertben levő sport teret, valamint club-helyiségül és öltözőnek az ugyanott levő sport-pavillont.

Első pillanatra nem is látszanak nagy horderejűeknek e kérelmek, de hogy igenis azok, hogy helyes vagy helytelen elintézésük e város társadalmá több nemzedékére előnyösen, vagy hátrányosan kiható lehet, arra óhajtom felhívni Nagyvárad város inéző köreinek figyelmét.

A Nagyvárad Sport Egylet kérelme nem új, 5 év előtti alakulása óta már több ízben megismételte. Hogy mennyire méltányos, sőt mondhatni jogos, azt bizonyítani talán felesleges. Önzetlen lelkes emberek csoportosultak azért, hogy e város elsatnyult, degenerált fiatal-ságából erős, egészséges férfinemzedéket teremtsenek és mivel hivatva is vannak e cél szolgálására, mivel maguk is mind egy szálíg intelligens sportemberek, kétségtelen, hogy e város közönségének mintegy kötelessége a legmesszebbmenőleg támogatni őket. Adni kell az egyesületnek egy megfelelő pályát, ahol tagjai a különböző szabadidő sportokat nyáron át kultiválhassák s az ország más sport egyleteinek athlétikával erejüket összemérhessék s oda kell adni a tennisz, korcsolya és csolnak sport üzéséhez a szigetet és a csatornát. Ez a legkevesebb, amit a város vezetősége köteles megtenni, saját intelligens ifjúságának egészséges, férfias, nemes szórakozása érdekében.

A N. S. E. kérelme teljesítésének úgy lát szik nem is lesz akadálya. A városi tanács jóindulata folytán a szigetet és csatornát ideiglenesen már évek óta használja is, ott saját erejéből több ezer korona értékű csolnak és tenniszberuházásokat eszközölt s az athlétikai pálya céljára is kijelölt a mérnöki hivatal egy területet. Igaz, hogy e terület csekély, mert hiszen ma már az athlétikai pályáknak ép úgy meghatározott minimális méretűeknek kell lenni, mint a biliárd asztaloknak, hogy a különböző csoportok üzéséhez használhatók legyenek, de ezen a méreten egy igen kevés jóindulattal segíteni lehet és bizonyára segítve is lesz.

A N. A. C. kérelme azonban jelen formájában semmi esetre sem teljesíthető. Nekünk nagyváradiaknak fel se igen tűnik az, hogy ott a város egyik szélénél jól gondozott virágágyak között, milyen csinos kis sportpavillonunk van s azzal összefüggésben gyönyörű fiatal fenyőfa koszorúval szegélyezve milyen festői csoportot képez 12 jól rendben tartott tenispálya. Nekünk — mondom — a megszokás folytán ez fel se tűnik, de ha idegen intelligens ember, pláne sportsmann jön hozzánk s elvezetjük e helyre, rendesen megcsodálja, megirigyeli és megállapítja, hogy ilyen nincsen több az országban. A Margitszigeti híres sportpálya is ehhez képest rideg, jelentéktelen térség. De mégsem ezek a külsőségek adják meg a tulajdonképeni értéket e helynek, hanem főként azok, akik oda szórakozást, üdülést, erőt, egészséget szerezni járnak. Minden nagyvárad ember meggyőződhetett arról, hogy kora tavasztól késő őszig szufolásig vannak e pályák a város legelőkelőbb társadalmának ifjaival, különösen pedig viruló fiatal leányaival. Való tényként állapítom meg azt, hogy már egy évtizedet meghaladó idő óta e hely a városnak egyik legnagyobb jelentőségű helye, mert itt nőnek fel, itt fejlődnek erős, egészséges egynek a város intelligens leányai.

A N. A. C. mindennek dacára képes volna beszüntetni itt a tenisz játékot, képes volna elűzni innen ezen fiatalságot, hogy vasárnap esténként footballozhasson. Nagy igazságtalanság volna ez először is, mert itt egy évtizedet meghaladó jogról van szó, melyet ridegen konfiskálni még igen fontos jogcím is bajos volna, nagy igazságtalanság mert ezen helyhez első sorban Várad intelligens társadalmá, fiai és leányainak van jussa, legfőképpen pedig nagy igazságtalanság volna azért, mert nem is tudna a város máshol megfelelő helyet adni a célra, s akik eddig ott ózondus levegőn edzettek magukat, azok kénytelenek volnának nyáron át a fülledt levegőjű poros utcákon való járkálásban szórakozást keresni. Mi jogon kívánná mindent a N. A. C.?

Mindezen igazságok észinte elmondását ne vegye azért tölem zokon a N. A. C., mivel nem akarom én ezzel azt mondani, hogy neki nincsen joga egy megfelelő football pályához. O is egy nagy célt szolgál: e városban népszerűsíteni főként egy egészséges, férfias sportot, mely ezideig itt gyökeret verni nem tudott, méltó tehát szintén arra, hogy a város részéről támogatásban részesüljön. Külön pályára van szükségük sok egyéb ok mellett, nem csak azért, mert külön egyület képez, hanem mivel két fejlődő egyület nagy számú tagjai a Bunyitay ligeten nyerhető kis méretű pályán el nem férhetnek. Kérjen tehát ezen egyesület is megfelelő gyakorló helyet, s a város bizonyára nem zárkozik el kérésük teljesítése elől sem. Amennyiben a város ezen környékéhez ragaszkodik az egyület, igen megfelelő lenne, nézetem szerint, egy football pályának a sportter folytatásában az árapasztó csatornáig eső terület. Ez könnyen megközelíthető s kellemes egészséges hely volna.

Ezeket tartottam szükségesnek az ügy érdekében elmondani. Erősen megvagyok győződve arról, hogyha e sorok szerint lesznek megoldva az említett kérdések, minden jogos érdek kielégítve lesz s Nagyvárad városa pár év alatt sport tekintetében is az ország vezető vidéki városává fog fejlődni.

Dajka Endre.

Leadtuk e cikket, azonban néhány megjegyzésünk van rá.

A cikkíró, bár csak burkoltan, szerzett jogról beszél úgy a Bunyitay-ligetet illetőleg kapcsolatban a N. S. E.-tel; továbbá intelligens családokról a Sport-térrel szemben.

Hát ilyenről beszélni nem lehet.

Csupán arról lehet szó, hogy a Bunyitay-liget Döry-szigetét és a tavat bocsátja át a város, de semmiféle egyesület a Bunyitay-ligetet le nem foglalhatja, mert annak kettős és pedig a N. S. E. céljainál nem kevésbé fontos célja van. Ugyanis a város mint az iskolás gyermekek részére szolgáló játszó teret ajánlotta fel a miniszternek, illetve erre a célra jelölte ki.

A másik cél, hogy kellőleg rendezve, sétatérrel szolgáljon a közönségnek.

A Sport-teret sem lehet, ha a város tulajdonába kerül, csupán a kiváltságosok részére lefoglalni, hanem hozzáférhetővé kell tenni, kellő felügyelet mellett, a nagyközönségnek. Hogy eddig csak separált társaság vehette igénybe, az érthető, mert egy, bár társadalmi egyesület kezében volt, amelynek meg volt a joga ehhez, hogy megválogassa, kit enged oda be. Ha azonban visszakerül ez a terület a város tulajdonába, a kiváltságosok ezen jogának meg kell szűnni.

Egyelőre csak ennyi a megjegyzésünk erre a kérdésre.

**Legelegánsabb
estélyi czipők**
és urak részére
báli divatcikkék
legkedvezőbbben

REICHARD - áruháza

:: czégnél kaphatók. ::

UJDONSÁGOK.

* **Királyi kihallgatások.** A király tegnap délelőtt az általános kihallgatások során többek között a következőket fogadta: Berzeviczy Albert házelnököt, báró Dániel Ernőt, Dessewffy Aurél grófot, Hazai Samu honvédelmi minisztert, báró Hornig Károly püspököt, Hieronymi Károly kereskedelmi minisztert, Krobotin Sándor tábornagyot, Lukács Györgyöt, Percze Dessőt, gróf Serényi Béla földművelésügyi és Székely Ferenc igazságügyi minisztert, Schreiber Viktor tábornagyot, gróf Tisza Istvánt, gróf Zselénszky Róbertet, gróf Bánffy Miklós képviselőt, gróf Majláth Györgyöt, több főispánt, dr Balogh Jenő államtitkárt és báró Herzog Péter főrendiházi tagot. Együttesen jelentek meg gróf Csáky Albin, gróf Széchenyi Sándor és báró Kemény Kálmán, a főrendiház elnökségének tagjai, továbbá Fülepp Kálmán főpolgármester, dr Bárczy István polgármesterrel. Hazai, Székely és Serényi miniszterek ma tették le a titkos tanácsosi esküt.

* **Ünnepelt tanfelügyelő.** A nagyvárad tanítók abból az alkalomból, hogy *Szirmai Miksa* kir. s. tanfelügyelőt a *homonnai* tanfelügyelőség vezetésével bizta meg a kultusz kormány, meleg ovációt rendeztek, a kitüntetett

tanügyi főtitkárság tiszteletére. Tegnap este a Pannónia téli kertjében bucsulakomát rendeztek, melyen a tanítószágon kívül nagy számban jelentek meg Szirmai Miksa tisztelői, barátai a társadalom minden rétegéből, akik az ő hivatalos és társadalmi működését ismerik és méltányolni tudják. Bodnár János igazgató volt az első szónok, aki keresetlen, szívhez szóló meleg szavakban méltatta a bucsuzó érdemeit, amit a tanügy s a tanítószág érdekében fiatalos energiával, de a legnagyobb higgadsággal párosult önzetlenséggel és tudással kifejtett s átnyújtotta a tanítószág díszes és értékes emléktárgyát. Horváth István a tanítóképző tanárainak elismerését tolmácsolta. Vasady Lajos pedig leghivebb munkatársára ültette poharát. Szirmai Miksa hálásan köszöni meg az ünnepelt szavát is a munka emberének vallja magát, legelőbb törekvése, működése: a vallás-erkölcs alapján való nevelés folytán a jövőben művelt Magyarország fölépítése. Szűcs Izsó az ünnepelt neje, Kortsáros László pedig az ünnepelt családjára mondott lelkes köszöntőt. Gábel Jakab az izraelita, Szabados Pál pedig a római-kath. tanítók nevében üdvözölte az új tanfelügyelőt. Nagy tetszést keltett Buday Alajos humoros toaszta is. Az estély lelkes hangulatban a reggeli órákig tartott.

* **Rendkívüli városi közgyűlés.** Nagyvárad város legutóbbi közgyűlésén több olyan ügy került tárgyalás alá, amelyeket, a törvény intézkedései szerint három egymásutáni közgyűlésre kell kitűzni, mert ingatlan adásvételéről szólnak. Ezek között van egy pár sürgős dolog is, mert a tavasz beálltával építkezni szándékoznak az illetők. Nehogy azonban három hónapig kelljen várni az ügyek érdemleges elintézésére, a közgyűlés akként határozott, hogy 8—8 naponként rendkívüli gyűlés elé kerüljenek ezek az ügyek. Az első ilyen rendkívüli közgyűlés holnap, szombaton délután lesz, amelyre a polgármester a következő meghívót bocsátotta ki: Nagyvárad város törvényhatósági bizottságának 54—1971 és 57—1976—1911 kgy. számú határozatai alapján főispán ur Óméltósága 82—911 számú intézkedéssel a f. évi február hó 18-ik napjának d. u. 3 órájára rendkívüli közgyűlés összehívását rendelte el. A közgyűlés tárgyai: 1. A Tátray-féle vasöntőde kibővítéséhez szükséges közterület átengedése; 2. Andrénny Gusztáv által a Deák Ferenc-utcából kért közterület átengedése; 3. Dr Nemes Áron és neje telkéből a köztérhez csatolt terület kártalanítása; 4. A nagyvárad ügyvédi kamara által a Tizza Kálmán-téri magtár területéből kért telekrész átengedése; 5. A Szarvas-sor szabályozása folytán a Dréher-féle szerződő r.-t. telkéhez csatolandó közterület átengedése; 6. A tervezett gipszgyár segélyezése és e célra kért közterület átengedése és 7. A ref. egyház által várad-velencén templomépítés céljaira kért közterület átengedése. Erre a közgyűlésre bizottsági tag urat tisztelettel meghívom. Nagyvárad, 1911. február 14. Rimler Károly, polgármester.

* **A villamos felügyelő bizottság ülése.** Nagyvárad város villamos telepének felügyelő bizottsága tegnap délután ülést tartott, Bordé Ferenc főjegyző elnöke alatt. Az ülésen a felügyelő bizottság tárgyalta a január hóról szóló üzemi jelentést és kivált az újabb ismét elért szénmegtakarítás felett fejezte ki megelégedését. Ezután az igazgató jelentést tett a Schlatter-rendszerű automatikus transzformátor kapcsoló működéséről, mely az Orsolya palotában van felszerelve s mellyel — ha azt

minden nagyobb transzformátornál alkalmazzák — évente mintegy 10,000 korona megtakarítást lehet elérni. A felügyelő bizottság egyelőre erre az évre 20 ilyen kapcsoló állomás felszerelését hozza javaslatba a villamos mű üzemi veszteség számlájára. Adorján Emil bizottsági tag a szabályrendeletnek a tanács által megállapított s a felügyelő bizottság által már letárgyalt szövegét az igazgatóságra vonatkozó részében kifogásolja és megfelelő szabályrendelet szöveg kidolgozására vállalkozott. A felügyelő bizottság többsége osztotta Adorján Emil felügyelő bizottsági tag nézetét és így a felügyelő bizottság a szabályrendeletet újból fogja tárgyalni. Végül áramfogyasztási kedvezmények iránti kérvényeket tárgyalta a bizottság.

* **Az új közgyám kinevezése.** Hlatky Endre főispán tegnap töltötte be a Szántó Lajos nyugdíjazásával Nagyvárad városánál megüresedett közgyámi állást. Tíz pályázó volt a közgyámi állásra, akik közül a főispán Bige Béla városi mérnöki hivatali könyvvezetőt nevezte ki közgyámmá. A kinevezett szorgalmas pontos tisztviselő, aki 10 év óta szolgálja Nagyvárad városát s működésével kiérdemelte ezen szép előléptetést. Bige Bélát alig egy évvel ezelőtt választotta meg a törvényhatóság III. oszt. számtisztból könyvelővé s így elég gyorsan emelkedett mai állásába.

* **Mikor tartják a városi közgyűléseket?** A legutóbbi városi közgyűlések nagyon is igénybe vették a törvényhatósági bizottsági tagok idejét, mert naponként délután 3 órától 8—9 óráig elhúzódott a tanácskozás s ezáltal teljes félnapokat kellett a közgyűlésre áldozni. Ez adta néhány bizottsági tagnak az eszmét, hogy célszerűbb volna, ha ezután nem délután 3 órakor, hanem délután 5 órakor kezdjék meg a városi közgyűléseket. Tegnap nyújtotta be 19 törvényhatósági bizottsági tag erre vonatkozólag a következő indítványt:

Tekintetes Törvényhatósági Bizottság!

Minthogy a törvényhatósági bizottsági tagok túlnyomó többsége számára a legnagyobb nehézségekbe ütközik az, hogy délután 3—5-ig a közgyűléseket pontosan látogathassa, indítványozzuk: méltóztassék kimondani, hogy a közgyűlések ezentúl mindig délután 5 órakor kezdődjenek.

Nagyváradon, 1911 febr. 10.

Dr Várad Odön, Fleischhacker Gyula, Kelen Béla, Sztarill Ferenc, dr Vucskics Gyula, Halász Gyula, dr Pász Sándor, Kiss Dávid, Ternyei Antal, dr Popper Ákos, dr Várnai Ferenc, Sas Ede, Grósz Sándor, Hankovits Ferenc, Gábel Jakab, Löwenstein Zsigmond, dr Adorján Ármim, Breider Ármim, dr Grósz Menyhért.

* **Nagyszabású új téglagyár Várad-velencén.** Sztarill Ferenc építész nagy területet vásárolt Várad-velence külső részén, és ott nagyszabású téglá- és cserépgyárat szándékozik létesíteni. Az építés iránti kérelmet a városi tanács kiadta véleményezés céljából a városi főmérnöknek, aki tegnap adta be jelentését. A főmérnöknek a jelentése szerint, a terv ellen nincs kifogása, azonban a telepet előbb vízvezetékekkel kell ellátni s bekapcsolni a Kolozsvári-utca külső részén már kész csatornába. A főmérnök szerint ugyanis a telep ötszáz méterrel feljebb van a Körözs mentén az új vízműtelepnel s így ha a talaj inficiáltatnék, az könnyen veszélyes lenne a vízműtelep vizszolgáltatására, mert megronthatná annak vizét.

* **Az új csendőriskola építése.** Tudvalevőleg a belügyminiszter akként döntött a csendőriskola kérdésében, hogy a végleges csendőriskola Nagyváradon lesz felállítva. A jelenlegi csendőriskolában mintegy 100 csendőr

nyer egyszerre kiképzetést s ennyinek felelnek meg a helyiségek, míg a végleges csendőriskolában 1500 csendőr részére kell megfelelő helyiségről gondoskodni, vagyis egy nagyszabású új csendőrlaktanyát kell építeni. Az eddigi tervek szerint a laktanyát a város építési fel s az építési költség amortizációját az állam megtéríti. Az iskola építése tárgyában tegnap vegyes bizottság tárgyalta a városházán, amelyben résztvett a belügyminiszterium részéről Szabó László miniszteri tanácsos, Stolzenberg János min. főszámvető tanácsos, a csendőrség részéről Várady Ede csendőralezredes, a város részéről Rimler Károly polgármester és Kőszeghy József v. főmérnök, továbbá Vágó József budapesti műépítész. A tanácskozás folyamán megállapodásra jutottak arra nézve, hogy minő épületekre és helyiségekre lesz szükség. A terveket ezen megállapodás alapján dolgozzák ki. Szabó László miniszteri tanácsos a tegnap délutáni gyorsvonattal visszautazott Budapestre.

* **Katonai temetés.** Díszes katonai pompával ment végbe tegnap délután az oly tragikus véget ért Sztréska Imre honvéd főhadnagy temetése. Már korán gyülekezett a közönség a vámbát-utcai gyászháznál. 2 óra előtt az udvaron gyülekezett a tisztikar a generálissal, kint a ház előtt pedig a honvéd diszszázad és a 101. ezred zenekara. A temetési szertartást dr Vucskics Gyula esperes plébános Hágen Ferenc hittanár és Mártonffy Ernő káplán segédletével végezte. Utközben a zenekar gyönyörű gyásziadulókat játszott. Mikor a sírnál elhangzott a Requiescat, kint a temető kapujában a diszszázad sortűzet adott. A pazar fényű temetést a Weiszlovits temetkezési intézet végezte.

* **A Nagyvárad Takarékpénztár helyettes ügyészei.** A Nagyvárad Takarékpénztár igazgatósága dr Krüger Jenő és dr Frankó József ügyvédek az intézet helyettes ügyészévé nevezte ki. Nagyvárad e legrégebb és legnagyobb pénzügyintézete a két helyettes ügyészben kiválóan képzett s a takarékpénztár ügyeit régi gyakorlat alapján tökéletesen ismerő fiatal munkaerőt biztosított magának.

* **A derecskei járás egészségügye.** A derecskei járás főszolgabírója tegnap tette meg jelentését a járás egészségügyére vonatkozólag. A jelentés szerint a lakosság tudatlansága folytán igen sokszor kellett büntetéseket alkalmazni. A hatósági intézkedéseknek bár nem szegülnek ellen, azonban mégis bizonyos indolemciával fogadják azt. A járás körorvosi állásai közül a hajdubagosi nincs betöltve, erre a pályázat meg van hirdetve, hogy lesz-e eredménye, az nem bizonyos, mert a legutolsó körorvost is csak igen sok meghirdetés után tudták az állásra megnyerni. A hajdubagosi körorvosi állás javadalmazásának nagyon gyenge volta mellett még 160 korona a lakbér, melyért azonban egyáltalán nem lehet lakást kapni. A főszolgabíró kötelezte a községet, hogy a körorvos részére tisztességes lakást építsenek, mert máskép nem fognak körorvost kapni.

* **Hány tüdővésztes beteg van a vármegyében?** A járási főszolgabírák betérjették járaik területéről a tüdőbetegekről szóló kimutatásokat. Eszerint a nagyszalontai járásban 208, a balényesiben 143, a központiban 46, a tenkeiben 29, a margitában 88, a székellyhidiben 105, a sárrátiben 75, a derecskeiben 62, beéliben 76, érmihályfalvaiban 143 és a szalontáiban 51, összesen 946. A jelentésekből az tűnik ki, hogy a sík területek sokkal jobban vannak kitéve a veszedelmes betegségeknek, mint a hegyvidékek.

* **Kettős vágány Nagyvárad és Vence között.** Nagyváradon a vasuti forgalom az utóbbi években annyira megnövekedett, hogy a nagyvárad vasuti állomást ki kellett bővíteni. De a nagy állomás még így sem volt képes a forgalmat lebonyolítani, s a teher forgalom nagy része Ossi és Váravelence állomásokra terelődött. Váravelence állomásnak ma már oly nagy a teheráru forgalma, hogy tulatesz Kolozsvár forgalmán is. Nagyvárad és Vence között naponta több mint százötven vonat közlekedik s így a forgalom néha torlódik és a karambolokat csak a legéberebb figyelemmel lehet elkerülni. A vasut igazgatósága belátta, hogy a közlekedés biztonsága megköveteli, hogy Nagyvárad és Váravelence állomások között egy második sínpárt fektessenek le. Négy évvel ezelőtt a nagyvárad állomás kibővítésére 4,000,000 koronát vettek fel a költségvetésbe s ez összeg keretén belül a második sínpárt is le kellett volna fektetni. Az állomás kibővítése azonban csak nem teljesen felemészttette a 4,000,000 koronát s így az új sínpárt még ez ideig nem fektették le. Mivel most már a második sínpár lefektetését nem lehet elodázni, az államvasutak igazgatósága póthitelt kért a munkálatok elkészítéséhez. A kereskedelemügyi kormány engedélyezte is az új sínpár lefektetéséhez szükséges összeget s így még a nyár folyamán megkezdik a munkálatokat, melyeket Verő Zsigmond főmérnök fog vezetni.

* **Csalás.** Az idén a takarmány répamag ára örvendetes módon igen jutányos, ugyszólván a tavalyi áraknak harmadrészeért kapható a legmegbízhatóbb minőségben is. Dacára ennek — mint értesülünk — sok ismétlődő vidéki kereskedőnek Morvaországból, Bisenzből szállítanak csekély értékű répamagot. Köz tudomásu, hogy ott Oroszországból került csiraképtelen maggal keverik a jó csiraképes répamagot és ezen keveréket eladják kereskedőinknek, kik ugylátszik nem ismerik a dolgot. Akik tehát megakarják magukat kimélni a későbbi nagy kellemetlenségektől, saját érdekükben cselekszenek, ha a nekik Bisenzből szállított répamagot, mielőtt elhasználnák, alapos csirázási próbának vetik alá.

* **A magyarországi járás népessége.** A magyarországi járás területéről tudvalevőleg a főszolgabíró nem tudta betérjeszteni a népszámlálási adatokat, mert a népszámláló biztosok szabálytalanul állították ki a számláló lapokat. A kijavított lapok most érkeztek be a főszolgabíróhoz, aki ezek alapján most betérjesztette jelentését az alispánhoz. A jelentés szerint a járás népessége a következő:

Magyarországi 1802, Dusafalva 810, Cseszvára 802, Hollószeg 714, Törpefalva 454, Topesd 292, Farkaspaták 583, Káptalanhodos 409, Alsópaták 229, Kisdombó 431, Forrószeg 424, Nánhegyes 804, Alsótópa 505, Karáncsfalva 627, Nagykerpesd 512, Felsőtopa 799, Tasádfő 1518, Biharvontelek 799, Kiskopács 754, Miklóirtás 654, Magyargyepes 685, Jancsótalva 544, Hosszuliget 334, Pusatabikács 316, N.-káránd 283, K.-káránd 191, Dékányos 516, Méhelő 521, Drágszéke 896, Kótliget 689, Bokorvány 625, Isztrákos 602, Tőkefalva 415, Kispapmező 330, Nagypapmező 762, Papmezővalány 686, Szitány 692, Tősfalva 442, Lankás 911, Biharodobresd 1853, Szombatság 970, Kapocsány 270, Csékehodos 285, Verefalva 643, Kerekesfalva 357, Venter 1318, Körösszáldobágy 1097, Venterogoz 598, Pusztahollód 621.

* **Általános influenza.** A már két év óta nem érzett hideg alaposan meglátszik mindennél. A szokatlan hideg folytán csaknem minden második ember meg van hülve. A kisebb fokú hülések mellett nagy a száma azoknak is, akik súlyos hülési következményekben szenvednek. A tisztviselők különösen

vannak exponálva a meghülésnek. Így jelenleg csak a vármegyéről 12 kezelő maródi a hülés miatt és igen sokan vannak, akik meg vannak hülve, azonban még nem jelentenek beteget. Az orvosok be egeknek nagy részét szintén a hülés bajaiban kezelik.

* **Nagy hideg a vármegyében.** Tudósítónk a vármegye területéről igen nagy hidegekről tesznek jelentést. A belényesi járásban például 100 méteres utat is nehezen lehet megtenni a nagy hideg következtében. Naponként nagy havazások vannak, melyek éjjel csonkemményre fagyott páocélt alkotnak a földön. A lakosság a nagy havazás miatt fél a tavaszi árviztől.

* **Félnék az árviztől.** Biharmegye hegyei mindenütt hóval vannak fedve, úgy annyira, hogy esetleg hirtelen beálló meleg idő esetén a lapályos vidéket nagy veszedelem fenyegetné. A veszedelem ellen már most megkezdtek a védekezési munkálatokat. A nagyszalontai főszolgabíró tegnap tett jelentést a védekezési munkálatok beosztásáról. E szerint minden vonal, mely a Körözs mellett húzódik állandó védőrökkel lesz ellátva és mindenütt hatósági közegek fogják teljesíteni a felügyeletet.

Korcsolya különlegességek

:: kizárólag ::

Tarsoly és Risztónál

Rákóczi-ut.

x **Villamos csillárt** ne vásároljon, berendezést ne készítsen, míg **Stern**-nel a Bémer-téren nem beszél, felvilágosítok bárkit, ha nem s vásárol nálam. Terveket díjmentesen készítek Raktáron tartok villamos és gáz főzőket, vasalókat, Wolfram és izzó lámpákat nyári áron házhoz szállítok. Bémer-tér 3. Telefon 556.

Vegyél!

Vegyen!

Vegyünk!

10. 13. és 17.

Koronáért

Moskovits Antonomiai cipőt Nagyvárad

Kossuth-utca 5. gyár épület és

:: Bémer-tér, Fő-utca sarok. ::

Ifj. Kohn Sámuel-
főle üzlet teljes elárúsítása

FLEGMAN

míg a készlet tart

naponta d. e. 9—1-g, d. u. 2—7-ig.

x **Vadászok figyelmébe.** Tisztelettel értesítem a nagyérdemű közönséget, hogy Rákóczi-u Moskovits palotában egy modern fegyverüzletet nyitottam, hol mindennemű fegyverek, revolverek és töltények kaphatók. Fegyvereket szakszerűen javítok. Ladányi József puskaműves és fegyverkereskedő. A vadászati évad vége felé közeledik. Felhívom a fegyvertartók figyelmét, hogy fegyvereiket javítás végett bizalommal hozzák műhelyembe. M. kir. löporáruda. Telefon 269.

SPITZER BÉLA

női és gyermek divat-háza

A legszebb

menyasszonyi kelengyék, farsangi toilettek készülnek

Spitzer szalonjában

Rákóczi-ut 3. sz.

x **Telefonnál.** X. ügyvéd: Halló? kérem a 693 at.

Központ: A Messenger Boy-t?

X. ügyvéd: Igen.

Messenger-Boy: Halló itt a 693. Messenger-Boy gyorsküldőnc vállalat.

X. ügyvéd: Itt X. ügyvéd beszél; kérek gyorsan egy kerékpáros Boyt Rákóczi-ut 2 alatti irodámba küldeni, ahonnan hozza fel nekem — a törvényszéki palota első emelet 61. számú szobába az otthon felejtett 693-as számú akta csomót.

x **Mikor pártoljuk a hazai ipart?**

Ha a termék van olyan jó, mint a külföldi, ha beszerzése előnyös. Ime itt az alkalom magyar ember készítménye, magyar termék, mégis kiállja a versenyt bármely külföldivel. Ki ne hallotta volna híret a Siklinél beszerezhető Gyulatinnak, mely megóvja a fogat a romlás, porlás és lazulástól, letisztítja a fogról a feketeséget, barnaságot, a fogfájást rövid idő alatt megszünteti s mégis alig kerül napi használata személyenként 1 fillérbe. Kérjük minden gyógytár és droguériában, valamint fűszer és fodrász üzletben a Sikli Gyulatint. Ára üvegekint 1.50 és 3 korona. Főraktár Sikli Józsefnél Halász-utca 10. számú háznál, mely 1950 koronát jövedelmez és még beépíthető telekkel bir, szabad kézből eladó.

x Színházban. (Előadás előtt 3 perccel Zs. művész öltözőjében) Zs. művész: Nos rendben vagyok . . . mindjárt jön a jelenésem; . . . Jesszusom, hol az új briliáns collierem, . . . otthon felejtettem, — pedig avval akartam pukkasztani az Erzsit . . . még azt fogja hinni . . . (Ajtó nyílik) Messenger-Boy: Csókolom kezét, elhoztam az új briliáns colliéret . . .

Zs. művész: Az angyalok hoztak fiam . . .
Messenger-Boy: Nem kérem, kerékpáron jöttem.

* **Révai Nagy Lexikon** 18 kötet á 16 korona, Franklin Kézi Lexikona 3 kötet 54 korona havi részletfizetésre is. Megrendelhető Benkő Artur könyvkereskedésében. *Modern Antiquarium*. Nagyvárad, Rákóczi-ut 10. Telefon 870.

SZÍNHÁZ.

Heti műsor:

Pénztek: Traviata, F. Károlyi Leonával.
Szombat: Tatárjárás.
Vasárnap: délután Halhatatlan lump, este Hercegisasszony.

Traviata. Az ideai opera előadások sorában egyik legélvezetesebb estét a Traviata pompás előadása szerezte. Ma este ismét alkalma lesz a dallamos olasz muzsika barátainak Verdi e csodaszép operáját harmonikus jó előadásban végig hallgathatni. A mai opera előadás iránt már csak azért is fokozottabb érdeklődés mutatkozik, mert a fő női szerepet F. Károlyi Leona játssza.

Tatárjárás. Szombaton este Bakonyi nagysikerű operettjét játssza a színházban az előre hirdetett Cigányszerelem helyett. Az előadás tekintettel a jogászbálra, este 7 órakor kezdődik.

A vasárnapi előadások. Vasárnap délután a színpad legpoetikusabb érdekes szép operettjét Eysler Ödön híres Halhatatlan lumpját adják elő félhelyárakkal. Este Lehár pompás romantikus operettje, a Hercegisasszony megy ötödik alkalommal. A legújabb Lehár operett iránt napról-napra nő az érdeklődés.

TANÜGY.

A számolás királyának előadása. A számolás európai hírvagyymestere dr. Ferrol berlini mérnök, mint írjuk, február hó 25-én Nagyváradon előadást tart, a felső kereskedelmi iskola nagytermében. A tudós tanár ez alkalommal bemutatja legújabb számolási rendszerét, amely szerint, a mai rendszertől eltérően pár pillanat alatt a legnehezebb számolási tételt is meg lehet fejteni. A németországi és különösen a berlini lapok valósággal elragadtatással írnak dr. Ferrol bámulatos előadásáról és ámulatba ejtő számolási módszeréről. A «Nationalzeitung» szerint az új számolási módszer nemcsak megkönnyíti a számolást, de sok időmegtakarítással is jár és sokkal biztosabb, mint az eddigi rendszer. Megragadó dr. Ferrol előadása mellyel a száraz tárgyat a közönség előtt fejteti s előadása oly lebilincselő, tréfás, hogy elfelejtjük a számtanok egyhangúságát s még a hallgatóság között jelenlevő hölgyek is élvezettel, kitörő örömmel hallgatták a pompás előadást s egy meglepőbb részletnél a csodálko-

zás és meglepetés moraja vonult végig a termen. Már is nagy érdeklődés mutatkozik Nagyvárad kereskedői és pénzügyezetei körében az ingyenes előadás iránt, amely február 25-én, délután 5 órakor lesz.

A nazarénus gyermekek és az iskoláztatás. Az altölde népiskolákban gyakori a kis nazarénus tanuló. Ezek a gyermekek hitantól, nem tartozván egyik bevett felekezethez sem, nem kapnak osztályzatot s ennek hiányában nem mehetnek felsőbb osztályba. Így aztán a gyermekek tizenkét éves korukig csak az első osztályba járnak. Csongrádmegye közigazgatási bizottsága most fölirt a vallás- és közoktatási miniszterhez, hogy rendelkezék a visszasság orvoslására.

MULATSÁG.

Farsangi naptár.

Február 18. Jogászbál a Vigadóban.
Febr. 18. A magyarországi munkások rokkant- és nyugdíjgyűlése nagyváradai fiókjának mulatsága Benrád Albert vendéglőjében.
Február 25. A Tiszti Kaszinó vívó-estélye a Kereskedelmi Csarnokban.

A jogászbál. A nagyváradai jogásztársaság bálja, amely oly fényesnek, oly pompásnak ígérkezik, hogy Nagyvárad báli krónikájában alig lehet majd párját találni, nem február 22-én, hanem február 18-án lesz. A jogásztársaság már most megkezdte a bál előkészítését. Nagyvárad társadalmi előkelőségei már szinte kivétel nélkül biztosították a megjelenésüket s már eddig többen elfogadták a bál védnökséget.

IRODALOM.

A szekularizáció mint üzlet. Dr. Krüger Aladárnak ily című nagygyűlési beszéde önálló füzetben is megjelent és Láng József és Sebő Imre könyvkereskedésében 40 fillérért kapható. A beszéd különben most másodszor jelenik meg önállóan; először Péter Ágoston adta ki Budapesten a Stephaneumnál.

Népnevelési Közlöny. A Bodnár János szerkesztésében megjelenő folyóirat február 15-iki száma igen szép tartalommal jelent meg. Vezető helyen olvassuk Hg. F.-nek a »Magyar Figyelő« első számában megjelent rendkívül érdekes és szellemes cikkét az egykezdésről. Sályi a patronageról közöl igen talpraesett reflexiókat. A »Kronika« rovatban B. J. a B. M. K. E. fuziójáról értekezik igen meggyőzően és a Népnevelési Egyesülettel való egyesülést ajánlja, mely szerint legjobban megfelel Biharvármegye kulturájának. Végül több, az egyesületi életet érdeklő tudósítást találunk. A »Népnevelési Közlöny« előfizetési ára egy évre 4 korona. Tagok a tagsági díj fejében kapják. Tagsági díj egy évre 4 korona.

TÁVIRATOK.

Apponyi az európai helyzetről.

Newyork, febr. 16.

Apponyi Albert gróf a Carnegie-Hallban fényes közönség előtt fejtegette azokat a nehézségeket, amelyek Európában a politikai viszonyok következtében a békeprobléma elő-

gördülnek. Amerika — ugymond gróf Apponyi — a maga béketörekvéseivel megjavíthatja az európai állapotokat. A gyűlés előkelő vendégei sorában voltak Carnegie báró, dr. Hengelmüller osztrák-magyar nagykövet és Gaynor polgármester.

A bomba ügy.

Budapest, febr. 16.

(Saját tud.) Szentiványi Árpád ma azt jelentette ki, hogy a Dési-ügy el van intézve. A Kossuth-párt erősen készült elégtételt venni Lukácstól. Az elégtétel vételre szombaton kerül sor.

A pápa beteg.

Róma, febr. 16.

Akármenyire óvta is dr. Petacchi a szent atyát és vigyázott rá, hogy egyenlően fűtött helyiségekben tartózkodjék, mikor a pápa misére ment házi kápolnájába, a folyosón meghűlt s tegnap reggel kirázta a hideg. Dr. Petacchi ágyba fektette a hetvenhatéves aggastyánt s elintézkedett, hogy mindenaudiencia elmaradjon. Tegnap este a pápa hőmérséklete 37,8 volt és influenza fejlődött ki, amely azonban csak a gégére lokalizálódott.

Botrány a horvát tartománygyűlésen.

Zágráb, febr. 16.

(Saját tud.) A tartománygyűlésen ma Vucsetics Jenő felszólalt a miatt, hogy őt Pavelics Jankó azzal vádolta, hogy közpénzeket sikkasztott. Erre Pavelics felugrott és a következő kijelentést tette:

— Igenis itt is kijelentem, hogy Vucsetics készpénzeket sikkasztott. Bizonyítani is fogom.
Az eset kinos botrányt idézett elő.

NYILTTÉR.

BÚTOR

jó kivitelben, jutányosan

REISZ

butorgyárában

Nagyvárad, Kossuth(Sas)-u. 7.

Járványos betegségeknél

mint kolera, typhus vagy lázos betegségeknél fő a viz, legbiztosabb óvszer a

KÉRDEZZÜK MEG A HÁZIORVOST!

mint nyálka oldó szer, ugy magában mint meleg tejfel vegyítve köhögésnél, rekedtségnél, fűdőhurtnál stb. legjobb gyógyszerrel ajánlatik! Nehezen emészthető, gyomorhurtnál kitűnő hatása van! Hügyhajtó gyógyital! — Kérjük minden kávéházban és vendéglőben bor vagy pezsgőhöz, mindenkinek kitűnően fog izleni.

Főraktár: Janky Antal utóda cégnél van.

REGÉNYCSARNOK.

NYOMOR.

Írta: Hjalmai Knuth

Fordította: Vörös József. 25

Lábamat a padra tettem s hátrahajoltam; így élveztem legjobban a magányt. Egyetlen felhőcske sem volt a lelkemen, egyetlen vágy, egyetlen óhajlás nem háborgatott. Nyitott szemmel feküdtem a padon s ugy éreztem, mintha távol volnék önmagamtól, messze távol.

Egy hang se zavart; az enyhe sötétség eltakarja előlem a világot s néha nyugalomba ringat. Csak a csend egyhangú zsongása cseng a fülemben. Azok a sötét szörnyetegek magukhoz csálnak, messze, tengeren túli országokba visznek magukkal. Ott nincsenek emberek, ott megpihentek Yajali hercegnő palotájában, hol nagyszerű esodák várnak rám, szebbek, mint az emberek minden ékessége. Ragyogó teremben, ahol minden ametiszből van, sárga rózsákon pihen Yajali s kezét nyújtja felém, amint belépek. Aztán rám mosolyog, amint közelebb megyek hozzá, én letérdelek, ő szól:

— Isten hozott lovag! Husz tavasz óta várlak, csillagos éjszakán utánad sóhajtok, sírok, ha gyászolsz s édes álmokat lehelek lelkedbe, ha alszol.

Aztán megfogjuk egymás kezét s végigmegyünk a hosszú folyosónkon, az emberek örömrivalgással kísérnek át sugárzó kerteken, hol 300 szűz énekel és táncol. Aztán a második terembe érünk, hol minden smaragdból van. Napsugár játszik a falakon, a nagy ives csarnokokban visszhangzanak a daloktól. részegítő illat terjeng a levegőben. Kezét a kezemben tartom s érzem, amint véreembe szűrődik a varázslat örjítő gyönyöre, átkarolom a derekát.

Csillagok támadtak a szemem előtt s gondolataim ragyogó fénytengerben usznak...

Aztán elaludtam. A rendőr felrángt s beletaszított a nyomorba, a vigasztalan életbe. Csodálkoztam, hogy a szabadban vagyok, aztán mélységes szomorúság fogott el; kevés hujja volt, hogy sirva nem fakadtam afeletti bánatomban, hogy még élek. Ruhám átázott, mert eső esett, mialatt aludtam s minden tagomat a hideg borzongatta. Csak nagynehezen tudtam kivenni a rendőrcvonásait.

—U—u—ugy — mondta — álljon fel.

Rögtön felálltam, ha azt parancsolta volna, hogy rögtön fekdjtem le, azt is megtettem volna. Nagyon lehangolt voltam és erőtlen.

— Várjon csak — kiáltott a rendőr — a birka itt hagyja a kalapját! Így, na most mehet!

— Mindjárt gondoltam, hogy elfeledtem

valamit — makogtam. — Köszönöm. Jó éjszakát!

Odébbporoszkáltam. Csak legalább egy darabka kenyérem volna! Csak kis darabka rozskenyerem, melyből olyan pompásan lehetett volna most falatozni egy darabkát. Bizonyos fajta rozskenyérrel képzeltem el. Rettenetesen éheztem, a halált hitam, szentimentálissá lettem és sirtam. Végtelen nyomor! Hirtelen megálltam, toppantottam a lábammal s káromkodtam. Mit mondott nekem az a rendőr? Azt mondta, hogy birka? Majd megtamitom én ezt birkásni! megfordultam s visszazaladtam: forrott bennem a méreg, Odalent az utcán megbotlottam s elesetem; de nem törődtem vele, felálltam s tovább futottam.

Az indóház térére érve. annyira elfáradtam, hogy már nem bírtam a hidig szaladni; haragom különben is lecsillapodott futás közben, Megálltam s lélegzetet vettem. Utóvégre is nem mindegy-e az, akármit mond ilyen rendőr? Igaz, de azért ettől nem hallgatom el! Ambár nem telik tőle jobb modor, nem; kétszer is bizonygattam, hogy nem telik tőle jobb modor, aztán megayugodtam és visszafordultam.

Egy festékkereskedés előtt megálltam s egypár légmentes elzárt doboz vignettáit nézegettem; nem tudtam elolvasni, sötét volt. Dühös voltam, hogy nem tudom kitalálni a doboz tartalmát, haragomban megkopogtattam a kirakat ablakát és tovább mentem. Odébb egy rendőrt pillantottam meg, siettem s meléje lépve, minden ok nélkül így szóltam:

— Tíz óra.

— Nem, két óra — mondta ő csodálkozva.

— Nem, tíz — mondtam én. — Tíz óra — s egy pár lépést tettem előre s dühömben ökölbe szorítottam a kezemet. — Tudja meg, hallja, hogy tíz óra van.

Egy pillanatig gondolkodott, rám nézett s aztán nyugodtan így szólt:

— Akár tíz, akár kettő, ideje volna már, hogy hazamenjen. Elkísérjem?

Ez a szivesség lefegyverzett; éreztem, hogy könnyek tolnak a szemembe s sietve mondtam:

— Nem, köszönöm! Egy kicsit mulatunk... a kávéház... köszönöm szépen!

(Folyt köv.)

KÖZGAZDASÁG.

A kisházai és békényéri gazdasági szakelőadások elmaradnak. A biharmegyei gazdasági egyesület a kisházai és békényéri népies gazdasági szakelőadásokat febr. 18. és 19-ére tűzte ki, de miután ugyanakkorára lett megállapítva a gazdasági egyesületek országos szövetsége által a nagyváradai gazdasági szakelőadások is, a kisházai és békényéri előadásokat a biharmegyei gazdasági egyesület az említett napokon nem tartja meg.

Kamarai értesítések. A rogatica szarajevói erdőigazgatóság erdőterületén levő fenyő, haszon- és bükfa-eladásra pályázat van birtetve. Pályázati határidő: 1911. május hó 20. — A szamosvölgyi vasut r. t. 1707/a. IV. sz. átiratával, a f. 1911. évi anyag és szerszám szükségletének beszerzésére vonatkozólag pályázatot hirdet, melynek közelebbi feltételei a kamarai irodában, a hivatalos órák alatt d. e. 8-tól d. u. 2 óráig megtudhatók. Nagyvárad, 1911. február hó 16. A nagyváradai kereskedelmi és iparkamara: Huzella Gyula, kir. keresk. tan. elnök; dr. Sarkadi Lajos, titkár.

Budapesti tőzsdetudósítások.

Budapest, febr 16.

Értéktőzsde.

Magyar hitel	—	—	869.—
Osztrák hitel	—	—	675.—
4%-os koronajáradék	—	—	91.90
Államvasut	—	—	747.—

Jelzálogbank	—	—	508.—
Leszámitoló bank	—	—	606.30
Hazai Bank	—	—	315.50
Kereskedelmi részv.	—	—	770.25
Rimamurányi	—	—	675.—
Salgótarjáni	—	—	675.—
Közuti vasut	—	—	801.25
Városi villamos	—	—	406.—
Adria	—	—	506.—

Irányzat: Szilárd.

A gabonatőzsde.

50 kilogramonkint.

Buza áprilisra	—	—	11.52
Buza májusra	—	—	11.32
Buza októberre	—	—	10.90
Rozs októberre	—	—	8.15
Zab áprilisra	—	—	8.69
Tengeri májusra	—	—	5.74

Irányzat: Szilárd.

A szerkesztésért felelős:

Dr VUCSKICS GYULA

Hirdetmény.

A nagyváradai tisztviselők önszegélyző szövetekezete a k. t. 249—252. §-a alapján felhívja mindazokat, akiknek a szövetekezett ellen esetleg követelésük van, hogy követelésük érvényesítése végett hat hónap alatt, különbeni következmények terhe mellett alulírott volt vezérigazgatónál jelentkezzenek.

Nagyvárad, 1911. február 14-én.

Verner Kálmán.

A Biharmegyei Gazdák Áru és Hitelintézete rt.

Nagyvárad, Nagypiac-tér, Andrányi-ház.

Befizetett alaptőke: 1,000.000 korona.

Elfogad takarékbetéteket, ha azok állandók 5%-os kamatoztatásra, továbbá folyószámlai betéteket is elfogad.

A betétkamatadót az intézet fizeti.

Folyószámla hitelt nyújt legkedvezőbb feltételek mellett.

Leszámitol váltókat a legelőnyösebb kamattal mellett gazdálkodók, kereskedők és iparosok részére és foglalkozik mindenemű bankszerű beszedésekkel (incassó) olcsó díj mellett.

Előleget nyújt értékpapírokra, terményekre és árukra; kölcsönöket ad előnyös törlesztés mellett.

Jelzálog és törlesztéses kölcsönöket folyósit házakra és földbirtokokra.

Értesítés.

Tisztelettel értesitem a n. é.
— közönséget, hogy —
Kert-utca 2. szám.

építési irodát

nyitottam.

Elvállalok tervezéseket és bár-
milyen e szakmába vágó
:: munkákat. ::

Tisztelettel

Béres Ferenc

építőmester.

Nagyvárad Bank és Kereskedelmi Részvénytársaság

Szent László-tér, Zöldfa-utca sarok,
Moskovits-palota 1. em. Telefon 926.

Elfogad betéteket könyvecskére leg-
magasabb kamattal mellett (tőkekamat-
adót a társaság fizeli).

Leszámítól váltókat, utalványokat és
kisorsolt értékeket legelőnyösebben.

Hitelt nyújt folyószámlára értékpapir
s egyéb fedezet mellett.

Folyósít s kieszközöl törlesztéses jel-
zálog kölcsönöket 15—50 évi időtartamra
lebonyolít parcellázásokat. Foglalkozik
ezenkívül minden itt fel nem sorolt taka-
rékpénztári és banküzlettel.

Financiroz különösen ipar és kereskedelmi
vállalatokat s ezekhez társul szegődik;
ugy saját számlára valamint bizományi
uton, vesz és elad különféle árut s el-
fogad mindennemű megbízást kereske-
delmi és ipari ügyletekre.

A Z I G A Z,

hogy sehol sem lehet oly kelle-
— mesen szórakozni, mint —

Kecskeméthy István

„NEMZETI“ vendéglőjében.

Kitűnő magyar konyha. A legjobb
fajborok. Abonánsok polgári árban
megegyezés szerint szolgáltatnak ki.

— Minden este fényes műsoru —

mozgófénykép előadás.

— Belépti díj nincs. —

A vidékiek találkozóhelye.

Szállodában szobák 1 korona
— 60 fillértől kaphatók. —

Számos látogatást kér tisztelettel

Kecskeméthy István vendéglős, a
„NEMZETI“
szálloda, vendéglő és kávéház bérloje.

Biharmegyei Gazdák Áru- és Hitelintézete
részvénytársaság

GABONA-OSZTÁLYA

Nagy piac-tér. Andrényi-ház. Telefon 836.

Raktáron tart és előnyös árban
elad megbízható, csiraképes répa-
magot, államilag ólomzárolt ló-
here és lucernamagvakat, ugy-
szintén elsőrendű pörkölt sza-
lonnát, valamint tavasz-buzát.

Bumbera István

== papi- és polgári szabó ==
NAGYVÁRAD, BÉMER-TÉR.

Ugy a helybeli mint
a megyei főtiszte-
lendő papság szál-
litója.

Helybeli és vidéki Telefon szám 869.

Hirdetések

felvételnek a kiadóhivatalban.

Dajkovits E.

fényirodában
Sas palota

esküvői felvételek a leg-
diszesebb elrendezésben,
villany felvételei speciálitása
:: utólérhetetlen. ::

A keresk. és iparkamarai székházban
egy souterraine helyiség
:: a folyó 1911. évi
május hó elsejétől kiadó.

Heiczer Ferenc

papi- katonai és polgári szabó
Nagyvárad, Körös-utca 22. sz.

Készít a legjobb minőségű szövetek-
:: ből reverendát és cimadát. ::

Egyenruhákat bárminemű fegyver-
nemhez, átalakításokat méret szerint.

**Polgári ruhákat legolcsóbb
árban valódi angol szöve-
tekből készítik.**

Levelezőlapi meghívásra helyben és
vidéken mértékvétel végett megjelenek.

Szíves pártfogást kér tisztelettel
Heiczer Ferenc.

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Raktáron tartjuk a javított **dr. Just-féle**

Wolfram lámpát

melynek áramfogyasztása az izzólámpával szem-
ben **75** százalék **megetakarítást** mutat fel. 40
gyertyás **W o l f r a m** lámpa **árabja 3.60 kor.**
100 gyertyás **5 kor. 50 fill.**

Sima izzólámpa dbja 72 fillér,

tehát 5 százalék kartell áron alul.

Mindenemű **izzólámpa különlegességek,** fény-
ké p é s z i á m p á k ugyancsak **legolcsóbb**
áron kaphatók.

villamos világítás

Elvállaljuk

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővit-
sát, javítását, izzólámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák szál-
litását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat
a legolcsóbb árak mellett.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

Főszerező telefonja 55. sz.

81

Egész éjjel ügyelotes szolgálat.